

การวิเคราะห์พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562

ออมสิน จตุพร¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อการศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562 และ 2) เพื่อนำเสนอพื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยที่มีต่อสถานะของศาสตร์ครุศึกษาในปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้การครุศึกษาในฐานะที่เป็นสนาม เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยค้นคว้าหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับพื้นฐานความคิดเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาในทัศนะของรัฐไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารเป็นหลัก จากนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับการครุศึกษาไทยทั้งที่เป็นตัวบทเชิงนโยบายที่รัฐกำหนดให้ต้องมีการปฏิบัติตามและนโยบายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1. พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยในช่วงเวลาดังกล่าว สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) อุดมการณ์ว่าด้วยประสิทธิภาพ 2) อุดมการณ์ว่าด้วยผลประโยชน์สาธารณะ 3) อุดมการณ์ว่าด้วยนโยบายสาธารณะ 4) อุดมการณ์การบริหารจัดการ และ 5) อุดมการณ์ว่าด้วยรัฐ 2. พื้นฐานเชิงอุดมการณ์หลักทั้ง 5 ด้านของการครุศึกษาไทยดำรงอยู่ภายใต้อุดมการณ์กระแสหลักทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของรัฐสมัยใหม่ ได้แก่ อุดมการณ์อนุรักษนิยมขวาใหม่ และแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดังนั้น การปรากฏของอุดมการณ์เหล่านี้ในการครุศึกษาไทยเมื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ ได้สะท้อนให้เห็นถึงสัมพันธภาพอันแนบแน่นระหว่างตัวบทด้านนโยบายว่าด้วยการครุศึกษาของรัฐไทยกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ ซึ่งมีนัยสำคัญต่อสถานะทางความรู้ของศาสตร์ครุศึกษาในปัจจุบัน ที่กลายเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่อุดมการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองร่วมสมัยกำลังขับเคลื่อนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

คำสำคัญ : 1. พื้นฐานการศึกษา 2. การครุศึกษา 3. อุดมการณ์ทางการศึกษา
4. ตัวบทเชิงนโยบายการศึกษา 5. ประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่

¹ อาจารย์ ดร. ประจำภาควิชาพื้นฐานและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีเมล : ajarn.hon@gmail.com
โทร : 05 322 1283

The analysis of the ideological foundations in the field of teacher education in Thailand during A.D. 2018 - 2019

Omsin Jatuporn²

Abstract

The objectives of this research article are two-fold: 1) to study and analyze the ideological foundations in the field of teacher education in Thailand during A.D. 2018 - 2019, and 2) to present the ideological foundations in the field of teacher education in Thailand and its impacts upon the current status of the field. The researcher will posit the field of teacher education as a heuristic conceptual tool for studying the ideological foundations in the field of teacher education from the Thai state's perspective. The documentary research method has been employed in this research through analyzing the state policies related to teacher education including state-mandated educational policies and all relevant texts. The research results indicated that: 1) the ideological foundations in the field of teacher education in Thailand during that period could be categorized into five ideological aspects; that were, the efficiency, the public interests, the public policy, the governance, and the state, and 2) these ideological foundations in the field of teacher education have been constructed under the dominant socio-economic and political ideologies of the modern's state; namely, the Conservative New Right and the New Public Management. By analyzing the ideological foundations based on the New Historicism, the emergence of these ideologies in the field of teacher education reflects a close relationship between the teacher education policies text of the Thai state and the socio-cultural, economic, political and historical contexts. These have significant impacts upon the current status of teacher education as a field. The field of teacher education thus becomes a political space where the current dominant socio-economic and political ideologies have been continuously contested.

Keywords: 1. Foundations of education 2. Teacher education 3. Educational ideologies
4. Educational policies as text 5. New Historicism

² Lecturer, Ph.D., Department of Educational Foundations and Development, Faculty of Education, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand. Email: ajarn.hon@gmail.com Tel: 05 322 1283

บทนำ

ถึงแม้ว่าในวงการวิชาการครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ หรือที่เรียกว่าการครุศึกษา ได้มีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องมาตลอด เกี่ยวกับระบบและกระบวนการต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถาบันครุศึกษา เพื่อสร้างและพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบของครูและการศึกษาทั้งระบบ (Sinlarat, 2017: 1) ดังปรากฏในการศึกษาวิจัย อาทิ สมรรถนะครู และแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง (Dechakupt, & Kaengkan, 2008) ยุทธศาสตร์และมาตรการการปฏิรูประบบครุศึกษาของประเทศ (Office of the Education Council, 2011) การวิจัยพัฒนาเพื่อส่งเสริมสถาบันผลิตครูสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ: กรอบการจัดกลุ่มคุณภาพสถาบันผลิตครูสำหรับประเทศไทย (Pitiyanuwat et al., 2012) การวิจัยนําร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 (Samuttai et al., 2013) อนาคตภาพการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาไทย (Phethchuai, 2015) รายงานผลการศึกษาศาณภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย (Office of the Education Council, 2015) การศึกษาสภาพและปัญหาการผลิต การใช้ และการพัฒนาครูการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต (Rukspollmuang et al., 2016) การพัฒนารูปแบบการผลิตครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 (Prachyapruit, 2017) และการพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0 (Siribanpitak et al., 2018)

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาวิจัยข้างต้น เป็นการศึกษาที่จะชี้ให้เห็นถึงหนทางในการแก้ปัญหาบางอย่างเพื่อสร้างอนาคตที่ดีกว่า หรือเป็นการศึกษาในเชิงปทัสสถาน (normative theory) นั่นเอง ทฤษฎีเชิงปทัสสถานจึงสนใจการศึกษาในสิ่งที่ “ควร” จะเป็น (what ought to be) ดังนั้นในศาสตร์ครุศึกษา เมื่อกล่าวถึงทฤษฎีว่าด้วยระบบการฝึกหัดครู จะตอบโจทย์ว่าการฝึกหัดครูที่มีคุณภาพคืออะไร ควรจะเป็นแบบไหน และอย่างไรนั่นเอง

อนึ่ง ประเด็นการศึกษาพื้นฐานในเชิงอุดมการณ์หรือกรอบความคิดของการครุศึกษาไทยในเชิงวิชาการนั้น ยังปรากฏให้เห็นไม่มากนัก จากการสำรวจพบว่า มีวิทยานิพนธ์จำนวน 3 เรื่อง และงานวิจัยจำนวน 2 เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์พื้นฐานอุดมการณ์ในเชิงนโยบาย หลักสูตรและการวิจัยด้านการครุศึกษา ซึ่งงานที่เป็นวิทยานิพนธ์ได้แก่ การวิเคราะห์งานวิจัยด้านครุศึกษาในประเทศไทย (Prokekaew, 1986) การวิเคราะห์หลักสูตรการครุศึกษาไทย พุทธศักราช 2435 - 2530 (Diowvilai, 1989) และพัฒนาการของการครุศึกษาไทย สาขาการศึกษาปฐมวัย ระหว่าง พ.ศ. 2484 - พ.ศ. 2536 และงานวิจัย ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์อดีต ปัจจุบัน และโอกาส/ความหวังในอนาคตของการผลิตครูในประเทศไทย (Kijtorntam, Anthivaroatham, Kieokor, Yaemtim, 2011) รายงานการวิจัยเชิงนโยบายเรื่อง ผลกระทบจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ข้อตกลงของรัฐบาลกับธนาคารพัฒนาเอเชีย นโยบายการปฏิรูประบบราชการ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรของประเทศที่มีต่อการศึกษา และบทบาทของคณะครุศาสตร์ - ศึกษาศาสตร์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ และปฏิรูปวิชาชีพครู (Chulavatnatol, 2000)

งานศึกษาทั้ง 5 เรื่องที่กล่าวถึงข้างต้นนั้น ช่วยสร้างความเข้าใจในเชิงพื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ของการครุศึกษาไทยไว้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานศึกษาของ Diowvilai (1989); Chulavatnatol (2000) และ Kijtorntam et al. (2011) อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยที่ผ่านมา ยังมิได้ให้ความสำคัญมากนักกับการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบท (text) ในเชิงนโยบายการครุศึกษาที่กำหนดโดยรัฐกับบริบทเชิงอุดมการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ในช่วงที่ตัวบทเชิงนโยบายได้ถูกผลิต

สร้างขึ้นมา ทั้ง ๆ ที่การศึกษาในประเด็นดังกล่าวเป็นเงื่อนไขสำคัญในการทำ ความเข้าใจความหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏ ในนโยบาย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการครุศึกษาในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2561 - 2562 ในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่า แม้ว่าตัวบทเชิงนโยบายดังกล่าวจะถูกผลิตสร้างอย่างเป็นทางการ ในช่วง 1 - 2 ปีที่ผ่านมา แต่พื้นฐานต่าง ๆ ในเชิงอุดมการณ์กลับมีลักษณะของความเป็นประวัติศาสตร์ (historical) ภายใต้อุดมการณ์ทางสังคมการเมืองร่วมสมัย กับช่วงเวลาในตัวบทเชิงนโยบายการครุศึกษา ถูกผลิตสร้างขึ้น จากข้อสังเกตที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการศึกษาตัวบทเชิงนโยบายการครุศึกษา ที่สัมพันธ์กับบริบทเชิงอุดมการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ในช่วงที่ตัวบท ได้ถูกผลิตสร้างขึ้นมา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ (new historicism) มาใช้ในการศึกษา ตัวบทด้านนโยบายว่าด้วยการครุศึกษาของประเทศไทย เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการ ครุศึกษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2562 อนึ่ง ในช่วงเวลาดังกล่าว จวบจนถึงปัจจุบัน เป็นช่วงที่วงการฝึกหัดครู ในสังคมไทยมีประเด็นวิวาทะว่าด้วยนโยบายการปรับหลักสูตรครุศาสตร์ - ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเดิมก็ได้เคยมีการ ปรับหลักสูตรจาก 4 ปีเป็น 5 ปี มาแล้ว โดยเริ่มใช้หลักสูตรดังกล่าวอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายปรับปรุงหลักสูตร ครุศาสตร์ - ศึกษาศาสตร์เพื่อยกระดับการผลิตครูให้มีคุณภาพและเป็นไปตามอัตลักษณ์ของสถาบันฝึกหัดครู โดยปรับให้เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี

วิวาทะเหล่านี้มีความเกี่ยวพันกันระหว่างกระบวนการสร้างความหมายให้แก่การครุศึกษาในฐานะที่เป็น ศาสตร์หรือสาขาวิชา (field) กับระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองของสังคมไทยที่มีการปะทะ ประสาน และเจรจาต่อรองซึ่งกันและกันอย่างไม่รู้จักจบสิ้น ตลอดระยะเวลาหลังการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่หลังจาก การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จวบจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยม แนวใหม่ มีนัยของการวิพากษ์การศึกษาตัวบท ในฐานะวัตถุที่ดำรงอยู่เหนือกรอบเวลาและสถานที่ โดยการ พิจารณาตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับบริบททางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ ของการครุศึกษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2562 และบริบทร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน ครั้งสำคัญในวงการครุศึกษา จึงมีลักษณะสอดคล้องกับวิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ ที่มักเริ่มจาก ประเด็นเล็ก ๆ หรือเหตุการณ์หนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่งนำไปสู่การตั้งคำถามหรือความสงสัยต่อตัวบทหลักที่ดำรงอยู่ ในสังคม ซึ่งมักจะดูเป็นปกติ

งานวิจัยนี้ จึงต้องการขยายขยายความรู้ความเข้าใจและสร้างการรับรู้ของสังคมที่มีต่อการครุศึกษาไทย ร่วมสมัย และนำเสนอข้อถกเถียงว่าที่เราจะเข้าใจวิวาทะที่เกิดขึ้นในวงการครุศึกษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2562 ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาพื้นฐานความคิดในเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยซึ่งให้ความ สำคัญกับการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท (text) และบริบทแวดล้อม (context) ในลักษณะวิภาษวิธี เพราะตัวบทเป็นเสมือนภาพตัวแทนที่ได้สะท้อนอุดมการณ์บางอย่างของยุคสมัยออกมานั่นเอง

คำถามการวิจัย

พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2562 เป็นแบบใดและมีลักษณะ สำคัญอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2562
2. เพื่อนำเสนอพื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยที่มีต่อสถานะของศาสตร์ครุศึกษาในปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับการครุศึกษาไทย ทั้งที่เป็นตัวบทเชิงนโยบายที่รัฐกำหนดให้ต้องมีการปฏิบัติตาม และนโยบายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2562 ดังนี้

1. **ตัวบทหลัก** ได้แก่ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสปี) พ.ศ. 2562 (Office of the Higher Education Commission, 2019) และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (Khurusapha, 2019) และ

2. **ตัวบทที่เกี่ยวข้อง** ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สมรรถนะครู และสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ในด้านกฎหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง (Office of the Education Council, 2017)

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ตัวบทเอกสารงานวิจัย หนังสือ บทความ หนังสือพิมพ์ บทสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อคิดเห็นมุมมอง ฯลฯ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการครุศึกษาไทยในช่วงเวลาดังกล่าว โดยผู้วิจัยจะทำการครุศึกษาในฐานะที่เป็นสนาม (field) เป็นเครื่องมือช่วยค้นคว้าหาความรู้ความจริง (heuristic conceptual tool) เกี่ยวกับพื้นฐานความคิดเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาในทัศนะของรัฐไทย

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทวรรณกรรม (literary) มาใช้ทำความเข้าใจตัวบทเชิงนโยบายทางการศึกษา โดยพยายามศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ในช่วงของการสร้างนโยบายทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ (new historicism) (Gallagher, & Greenblatt, 2000) มาใช้ในการศึกษาตัวบท (text) ดำเนินนโยบายว่าด้วยการครุศึกษาของประเทศไทย

วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ (new historicism) มีรากฐานความคิดมาจาก “ทฤษฎีวิวัฒนาการ” (culture theory) ในชื่อต่าง ๆ อาทิ วัตถุนิยมทางวัฒนธรรม (cultural materialism) ในอังกฤษ และแนวประวัติศาสตร์นิยม หรือประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ในสหรัฐอเมริกา และเกิดการศึกษาวัฒนธรรมที่เรียกว่า วัฒนธรรมศึกษา (cultural studies) เนื่องจากประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่พิจารณาวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นระบบของสัญลักษณ์หรือเครือข่ายของสัญลักษณ์ ดังนั้นจึงไม่สามารถพิจารณาว่าประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ดำรงอยู่ในสาขาวิชาใด เพราะความเป็นสหสาขาวิชาเป็นวิถีทางสำคัญที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ (Chotiudompan, 2016) ซึ่งในวงการครุศาสตร์ - ศึกษาศาสตร์ได้มีการต่อยอดและพัฒนาวิธีวิทยา และ

องค์ความรู้ในเชิงสหวิทยาการจากสาขามนุษยศาสตร์ และได้พัฒนาเป็นสาขาวิชา ในชื่อว่าวัฒนธรรมศึกษาในศาสตร์การศึกษา (Cultural Studies in Education) (Jatuporn, 2019)

อนึ่ง วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ เป็นแนวทางการวิจารณ์วรรณกรรมที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทวรรณกรรม (literary text) กับบริบททางความคิดในช่วงเวลาที่ตัวบทได้รับการประพันธ์ขึ้นมา กล่าวคือ ในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1970 - 1980 ในวงการวัฒนธรรมศึกษาได้เกิดวิวาทะทางทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อวงการวรรณกรรมศึกษาและมนุษยศาสตร์ โดยวงการวรรณกรรมศึกษาเริ่มหันเหความสนใจจากทฤษฎีวรรณกรรมไปสู่วิธีวิทยาการวิเคราะห์ตัวบท ทั้งที่เป็นวรรณกรรมและไม่ใช่วรรณกรรม ถึงแม้ว่าจะยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง วิธีวิทยาแนวใหม่นี้ได้ขยายขอบเขตของตัวบทที่ใช้ศึกษาจากแนวตัวบทกระแสหลักไปสู่ตัวบททุกประเภท ซึ่งในหนังสือเรื่อง Literary Theory: An Introduction (Eagleton, 1983) ของ Terry Eagleton ได้เสนอว่า การวิเคราะห์ตัวบทควรเน้นความสำคัญของภาคปฏิบัติหรือปฏิบัติการจริง (practice) มากกว่าการมุ่งไปที่วรรณกรรม หรือที่เรียกว่าเป็นปฏิบัติการทางวาทกรรม (discursive practice) หรือปฏิบัติการของสัญญาณ (signifying practice) นั้นเอง

สมมติฐานหลักของวิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

ประการแรก การมองว่าตัวบททุกประเภทถือเป็นวาทกรรม (discourse) ตามความหมายนี้ ไม่เฉพาะแต่งานวรรณกรรมเท่านั้น อาทิ นโยบายและกฎหมายการศึกษา กรอบมาตรฐานหลักสูตร และแบบเรียน จึงเป็นตัวบททางการศึกษาที่ถูกประกอบสร้างขึ้นภายใต้บริบทของยุคสมัยที่มีความจำเพาะเจาะจง การทำความเข้าใจความหมายของนโยบายการศึกษารอบด้านจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ร่วมกับวาทกรรมทางสังคมประเภทอื่น ๆ ที่ถูกผลิตขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน

ประการที่สอง ถึงแม้ว่าวิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่จะมีหลักการที่สอดคล้องกับวิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแบบดั้งเดิม (historicism) ที่มองตัวบทว่าเป็นผลผลิตของประวัติศาสตร์และพยายามศึกษาความหมายของตัวบทโดยการวิเคราะห์บริบทของการประพันธ์เพื่อเข้าถึงสาระสำคัญของยุคสมัยที่เป็นเอกภาพและมีความสมบูรณ์ในตัว วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่กลับมองว่า ในแต่ละยุคล้วนเต็มไปด้วยแนวคิดหรืออุดมการณ์ต่างๆ ที่ปะทะประสานกันอยู่เสมอ ดังนั้นเป้าหมายสำคัญก็คือ การมองหาความคิดและอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกันอยู่ในสังคมผ่านตัวบทวรรณกรรมเป็นหลัก

ประการที่สาม วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ มองว่าตัวบทคือผลผลิตของยุคสมัยและชุดอุดมการณ์ของชนชั้นตนเอง ดังนั้น ผู้ประพันธ์ (author) จึงเป็นผลผลิตของสังคมที่จะต้องมีทัศนคติ มุมมอง และโลกทัศน์หลายด้านร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมที่อยู่ร่วมยุคสมัยเดียวกัน แต่เนื่องจากวรรณกรรมเป็นเพียงเรื่องแต่ง มิใช่งานเขียนทางประวัติศาสตร์จึงไม่สามารถสะท้อนความจริงในยุคสมัยนั้นออกมาได้อย่างตรงไปตรงมา หากแต่เป็นการสะท้อนแนวคิด หรืออุดมการณ์ที่มีอยู่ในสังคมขณะนั้น การศึกษาบริบทโดยวิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาบริบทความคิดหรืออุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในสังคม ขณะที่ตัวบทได้รับการประพันธ์เพื่อมองหาความคิดและอุดมการณ์ในลักษณะเดียวกันที่ปรากฏในตัวบท (Bonnycastle, 2007) การพิจารณาตัวบทงานเขียนโดยละเอียดจะช่วยเปิดโปงให้ผู้อ่านมองเห็นความย้อนแย้งของอุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในตัวบทและสามารถเผยให้เห็นการทำงานของอุดมการณ์ครอบงำในตัวบทได้

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562 โดยการสืบค้นข้อมูลจากเอกสารรายงานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ หนังสือพิมพ์ รายงานการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องที่ตีพิมพ์เผยแพร่โดยรัฐบาลและหน่วยงานราชการต่าง ๆ ตลอดจนบทสัมภาษณ์ และข้อคิดเห็นมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1.1 คัดเลือกแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย ซึ่งมีความสะดวกในการสืบค้นเอกสาร (ห้องสมุด) การเรียกข้อมูล (download) และมีความเป็นวิชาการที่เชื่อถือได้

1.2 สืบค้นข้อมูลโดยใช้คำสำคัญ (keywords) ได้แก่ การผลิตครู การปฏิรูปวิชาชีพครู หลักสูตรการผลิตครู การครูศึกษา และหลักสูตรครู 4 ปี

1.3 อ่านข้อมูลที่สืบค้นได้อย่างคร่าว ๆ เพื่อคัดเลือกข้อมูลและ download ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ แล้วนำมาอ่านอย่างละเอียดเพื่อพิจารณาเนื้อหา และบันทึกลงในแบบบันทึกข้อมูลชนิดไม่มีโครงสร้าง

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยมีศาสตร์ครุศึกษาในฐานะที่เป็นสนามเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยค้นคว้าความรู้ และความจริงเกี่ยวกับพื้นฐานความคิดเชิงอุดมการณ์ (heuristic inquiry) ของการศึกษาในทัศนะของรัฐไทย (Douglas, & Moustakas, 1984) แล้วนำมาวิเคราะห์และอธิบายพื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562 โดยใช้วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ (new historicism) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลว่า พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562 เป็นแบบใดและมีลักษณะสำคัญอย่างไร และมีผลต่อสถานะของศาสตร์ครุศึกษาในปัจจุบันอย่างไร

3. นำเสนอพื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการศึกษาไทยที่มีต่อสถานะของศาสตร์ครุศึกษาในปัจจุบัน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562

จากการศึกษาตัวบทหลักและตัวบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไทยทั้งที่เป็นตัวบทเชิงนโยบายที่รัฐกำหนดให้ต้องมีการปฏิบัติตาม และนโยบายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2562 ผู้วิจัยพบว่า พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการศึกษาไทยในช่วงเวลาดังกล่าว สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 อุดมการณ์ว่าด้วยประสิทธิภาพ (efficiency)

แนวคิดเรื่องประสิทธิภาพเป็นแนวคิดเชิงปทัสฐาน (normative concept) และเป็นกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม (ethical precept) โดยคำนึงอยู่เกี่ยวกับกลไกตลาดและการแข่งขัน ซึ่งมีความเชื่อว่าสถาบันฝึกหัดครูหรือคณะครุศาสตร์ - ศึกษาศาสตร์ที่ใดแข่งขันได้ดีกว่าก็ถือว่ามีประสิทธิภาพมากกว่า ถ้าเป็นภาคธุรกิจประสิทธิภาพมักจะวัดกันที่กำไร ส่วนภาคสาธารณะประสิทธิภาพมักจะวัดกันที่ความพึงพอใจของประชาชนหรือความอยู่ดีกินดีของประชาชน เนื่องจากสาขาครุศาสตร์ - ศึกษาศาสตร์ “เน้นเป้าหมายการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพ เป็นคนเก่ง และคนดี มีขีดความสามารถในการแข่งขันและความสามารถในการสร้างนวัตกรรม”

และ “มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการผลิตบัณฑิตครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีบทบาทในการสร้างครูที่มีคุณภาพที่นำไปสู่การสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพและตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ” (Ministry of Education, 2019: 2)

คำว่าประสิทธิภาพได้กลายเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าซึ่งมีเป้าหมายเพื่อการควบคุมในสภาพการณ์ที่ระบบการผลิตครูในฐานะที่เป็นระบบตลาด มีการจัดโครงสร้างในรูปแบบของการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ระบบตลาดเสรีและแรงกระตุ้นที่ได้รับจากแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์กระแสหลักเกี่ยวกับอรรถประโยชน์สูงสุดได้นำไปสู่การแสวงหาสัดส่วนที่เหมาะสม ระหว่างปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์ที่ออกมา ซึ่งก็คือ บัณฑิต ครู และผู้เรียนนั่นเอง ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพครูต้อง “สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิด และมีความเป็นนวัตกรรม” (Ministry of Education, 2019: 19) และ “วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน” (Ministry of Education, 2019: 20)

อนึ่ง เมื่อเป้าหมายของสถาบันผลิตครูบรรลุผลสำเร็จถือว่าเป็นสิ่งสูงสุด ประสิทธิภาพจึงได้รับการยกย่องและให้รางวัล โดย “ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรประมวล/วิเคราะห์ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานประจำปีภาคการศึกษาของแต่ละภาคการศึกษา” และ “เพื่อให้ทุกหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษา” (Ministry of Education, 2019: 15) นอกจากนี้แนวคิดเรื่องประสิทธิภาพยังได้รับการส่งเสริมโดยแรงกระตุ้นทางประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะพิเศษจากผู้นำทางการเมืองในการควบคุมผู้ใต้ปกครอง โดยรัฐบาลได้ใช้แนวคิดเรื่องประสิทธิภาพเป็นเหตุผลในการเน้นคุณค่าของการทำตามในสิ่งที่บุคคลถูกสั่งให้ทำ ดังนั้น คำว่าประสิทธิภาพจึงไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของประสิทธิภาพเท่านั้น แต่อุดมการณ์ดังกล่าวยังแฝงนัยของการควบคุมซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการครูศึกษาที่ผลิตครู เข้าสู่ระบบราชการและระบบแรงงานของรัฐสมัยใหม่

พลังอำนาจของประสิทธิภาพคือ กระบวนทัศน์เชิงกลไกการตลาด (market-based paradigm) ดังปรากฏในแนวคิดการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครู (มคอ.1) ให้ “เป็นหลักสูตรอิงสมรรถนะมากกว่าหลักสูตรอิงเนื้อหา เน้นสมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาผู้เรียน” (Ministry of Education, 2019: 2) และสิ่งนี้ถูกทำให้เชื่อว่าเป็นความจริง สมเหตุสมผล และควรค่าแก่การปฏิบัติ แนวคิดนี้ได้ให้สถานะที่มีพลังอำนาจและเป็นแกนกลางต่อหลักการทางเศรษฐกิจการศึกษา ซึ่งนำไปสู่การอธิบายว่าทำไมความไม่มีประสิทธิภาพของการครูศึกษาจึงมักจะถูกล่าถือนในฐานะของความพรัมว่ ไม่แน่นอน ไม่ชัดเจน และไม่เป็นวิทยาศาสตร์ ในขณะที่ประสิทธิภาพของการครูศึกษาถูกพิจารณาว่ามีคุณธรรม เป็นวิทยาศาสตร์ และเป็นเรื่องของข้อเท็จจริงในฐานะเครื่องมือเชิงนโยบายของรัฐ แต่ที่จริงแล้วกระบวนทัศน์เชิงกลไกการตลาดที่ปรากฏในศาสตร์ครูศึกษาเป็นเรื่องของประเพณีปฏิบัติ เป็นชุดของความหวังที่บุคคลยึดถือกันจนเป็นธรรมเนียมของสังคม โดยไม่มีการตั้งคำถาม มีเพียงการปฏิบัติต่อ ๆ กันมาเท่านั้นที่เป็นสิ่งยืนยันถึงความถูกต้อง

1.2 อุดมการณ์ว่าด้วยผลประโยชน์สาธารณะ (public interest)

แนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะเป็นเครื่องมือของการควบคุมการกระทำของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการของการครูศึกษา โดยเชื่อว่าการบริหารจัดการหลักสูตรครูศาสตร์ - ศักษาศาสตร์นั้น สามารถกำหนดผลประโยชน์สาธารณะที่จริงแท้ (truth) และดี (good) ที่เป็นสากลได้ โดยไม่ขึ้นอยู่กับบริบทของเวลาและสถานที่ ซึ่งอาจารย์-นักวิชาการด้านครูศึกษาทุกคนจะต้องยึดถือร่วมกัน ซึ่ง “การจัดการครูศึกษาให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดปรัชญาการศึกษาที่เป็นฐานการจัดการเรียนรู้ เช่น ปรัชญาการศึกษาแบบพิพฒนาการนิยม (progressivism) แบบปฏิรูปนิยม (re-constructionism) และอัตถิภาวนิยม

(existentialism) ซึ่งต้องเหมาะสมกับคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนา” (Ministry of Education, 2019: 13)

อุดมการณ์ว่าด้วยผลประโยชน์สาธารณะให้ความสำคัญกับการแสดงออกของสิ่งที่ไม่ได้พูด ถูกกดขี่ และไม่ได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ผลประโยชน์และอัตลักษณ์ที่แตกต่างจะต้องไม่ถูกผลักไปอยู่ชายขอบ ผลประโยชน์สาธารณะที่มีจุดร่วมกันน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการสร้างการศึกษา ที่สอดคล้องกับอาจารย์ - นักวิชาการด้านการศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจและความเชี่ยวชาญของสถาบันศึกษานั้น ๆ โดยที่ “สถาบัน อาจเพิ่มเติมผลการเรียนรู้ ซึ่งสถาบันต้องการให้บัณฑิตสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีลักษณะเด่นหรือพิเศษ กว่าบัณฑิตระดับคุณวุฒิเดียวกันของสถาบันอื่น เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาและปณิธานของสถาบัน และเป็นที่ สนใจของบุคคลที่จะเลือกเรียนหลักสูตรของสถาบัน หรือผู้ใช้บัณฑิตสนใจที่จะรับบัณฑิตเข้าทำงานเมื่อสำเร็จ การศึกษา” (Ministry of Education, 2019: 14)

ในการบริหารจัดการหลักสูตรครุศาสตร์ - ศึกษาศาสตร์จะใช้วิธีการรวมเข้ามา (inclusion) การ ปฏิสัมพันธ์ (interrelate) และไม่ควรมีเรื่องเล่า (narrative) เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ครอบงำและเป็นการเข้าไป แทรกแซงวิถีชีวิตของผู้อื่น ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านเนื้อหาสาระสำคัญของสาขาวิชาที่เน้นให้ “มีทักษะการ สะท้อนคิด (reflection skills) ที่เป็นสมรรถนะสำคัญในการสร้างประสิทธิผลของการทำงาน โดยใช้ชุมชนทาง วิชาชีพครูในโลกการทำงานจริง” นอกจากนี้ การที่บุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียวที่เป็นผู้ผูกขาดการตัดสินใจ ว่าอะไรคือผลประโยชน์สาธารณะ หรือมีได้มีวาทกรรมของผลประโยชน์สาธารณะเพียงชุดเดียว ที่ทุกคนจะต้องทำตาม แต่ควรเปิดโอกาสให้อาจารย์ - นักวิชาการด้านศึกษากลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลายมากที่สุด เข้ามามีส่วนร่วม ในการที่จะกำหนดว่าเรื่องใดเป็นผลประโยชน์สาธารณะ โดย “การบริหารจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ จึงต้องอิงการทำงานแบบร่วมมือ และความรับผิดชอบร่วมกันของผู้รับผิดชอบหลักสูตรและผู้สอนให้มีเอกภาพ และมีเป้าหมายร่วม” (Ministry of Education, 2019: 7) ทั้งนี้ “ให้แต่ละหลักสูตรมีอิสระในการกำหนดตัวบ่งชี้ ผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่ใช้ในการติดตาม ประเมิน และรายงานคุณภาพของหลักสูตร ในแต่ละปี” (Ministry of Education, 2019: 13)

1.3 อุดมการณ์ว่าด้วยนโยบายสาธารณะ (public policy)

การกระทำ เจตนารมณ์ จารีตและแนวธรรมเนียมปฏิบัติในสถาบันฝึกหัดครู ต่างก็มีส่วนสำคัญ ในการสร้างและกำหนดความหมายให้กับสิ่งที่เป็นนโยบายสาธารณะด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น นโยบายด้านการครุศึกษา ซึ่งมีฐานะเป็นนโยบายสาธารณะ จึงได้รับการพิจารณาในฐานะที่เป็นตัวบทประเภทหนึ่ง ที่อาจารย์ - นักวิชาการ ด้านครุศึกษาต้องเข้าไปอ่านหรือตีความเพื่อเปิดเผยให้เห็นความหมายที่แฝงฝังอยู่ ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าใจถึง เอกลักษณ์ตัวตนและค่านิยมต่าง ๆ ในสังคมที่แฝงเร้นอยู่ในนโยบายด้านการครุศึกษานั้น ๆ

นโยบายด้านการครุศึกษาควรเป็นเรื่องของการเจรจากันระหว่างตัวแสดงกลุ่มต่าง ๆ ในสถาบันฝึกหัด ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูที่หลากหลาย นอกจากรัฐและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการ ฝึกหัดครูแล้ว ยังมีกลไกของการจัดการที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ชุมชนและหน่วยงานที่มีใช้ภาครัฐที่มีแนวคิด และหลักการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพในกลุ่มของตนอีกเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ “สถาบันผลิตครูมีอิสระในการ สร้างหลักสูตรผลิตครู ที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์และสภาพบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งกำหนดขึ้นสำหรับแต่ละกลุ่มสาขาเป็นเป้าหมายร่วม ตลอดจนกำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น และสะท้อนอัตลักษณ์ของผู้เรียน” (Ministry of Education, 2019: 2) ซึ่งหมายความว่าในการกำหนดนโยบาย ด้านการครุศึกษานั้น ภาครัฐจะต้องพิจารณาดตนเองในฐานะที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังคมเครือข่าย และเป็นเพียง

องคาพยพหนึ่งในโครงสร้างที่ใหญ่กว่านั้น

การกำหนดนโยบายด้านการครุศึกษาในฐานะที่เป็นอุดมการณ์นโยบายสาธารณะ จึงไม่ควรจะผูกขาดโดยอาจารย์ - นักวิชาการด้านครุศึกษาที่อยู่ในอำนาจตามโครงสร้างอย่างเป็นทางการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่ควรจะเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดย “การส่งเสริมการวางระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรที่เข้มข้น เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร” (Ministry of Education, 2019: 2) กระบวนการในการกำหนดนโยบายควรเป็นลักษณะของการปรึกษาหารือจากทุกฝ่าย โดยเน้นการกำหนดนโยบายจากล่างขึ้นบน (bottom-up) แทนที่จะเป็นบนลงล่าง (top-down) บทบาทของอาจารย์ - นักวิชาการด้านครุศึกษาควรปรับบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก ทำหน้าที่เป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือนักศึกษาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้สามารถตรวจสอบผลประโยชน์ของตน และปล่อยให้เขาเหล่านั้นตัดสินใจด้วยตนเอง

1.4 อุดมการณ์ว่าด้วยการบริหารจัดการ (governance)

ในปัจจุบันเส้นแบ่งระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนได้มีความชัดเจนเหมือนในอดีต โดยมีการนำเอาแนวคิดการบริหารจัดการแบบภาครัฐกิจเข้ามาใช้ในการบริหารระบบการครุศึกษาเป็นอย่างมาก เช่น การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และการสร้างระบบราชการใหม่ (reinventing government) เป็นต้น ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวได้นำไปสู่การลดบทบาทและอำนาจของระบบราชการ (downsizing) การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (privatization) การจ้างเหมาภาคเอกชน (contracting out) และการกระจายงานให้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดำเนินการ (outsourcing) ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้องมีการนำเทคนิคและวิธีการบริหารเหล่านี้มาใช้ในภาครัฐก็คือ ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้มีการโจมตีการบริหารในภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบราชการว่าเป็นที่มาของความเสื่อมถอยของประสิทธิภาพการบริหารและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ภาคเอกชนได้แสดงให้เห็นว่ามีความก้าวหน้ามากกว่า

ดังนั้น วงการครุศึกษาจึงมีความพยายามที่จะนำแนวคิดและเทคนิคการบริหารจัดการจากภาคเอกชนเข้ามาใช้ เพื่อให้การบริหารจัดการการครุศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ดีขึ้น โดย “สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนและการวิจัยให้เพียงพอที่จะจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งอาจประสานกับสถาบันอุดมศึกษาและ/หรือหน่วยงานอื่น เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ” (Ministry of Education, 2019: 14) เมื่อเป็นเช่นนั้น สิ่งที่จะพบเห็นได้มากยิ่งขึ้นของการครุศึกษาในอนาคตก็คือ การให้บริการสาธารณะ ณ ที่นี้คือการให้บริการการศึกษาจะถูกดำเนินการโดยภาคเอกชนมากยิ่งขึ้น กิจกรรมที่เคยผูกขาดหรือกึ่งผูกขาดโดยสถาบันครุศึกษาในอดีตจะถูกถ่ายโอนไปสู่ภาคเอกชน หรือหน่วยงานที่ไม่ใช่การครุศึกษาที่กำหนดโดยรัฐมากขึ้น ซึ่งแสดงถึงการที่ภาครัฐลดอำนาจและบทบาทลง ในขณะที่กลุ่มองค์กร หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในสังคมจะมีอำนาจและบทบาทในการบริหารจัดการการครุศึกษาเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังเช่นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู “สถาบันควรมีความร่วมมือกับสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนทำแผนการปฏิบัติการสอนของนิสิต/นักศึกษา เพื่อที่บัณฑิตครูจะสามารถทำหน้าที่ครูได้ทันทีเมื่อเข้าไปประกอบอาชีพครูในสถานศึกษา” (Ministry of Education, 2019: 15)

สำหรับในแง่ของความเป็นสาขาวิชาหรือในเชิงทฤษฎีนั้นอาจารย์ - นักวิชาการด้านครุศึกษาจะต้องแสวงหาทฤษฎีหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการครุศึกษาแนวใหม่ “ซึ่งสถาบันการศึกษาสามารถจัดทำราย

ละเอียดหลักสูตรและมาตรฐานผลการเรียนรู้ตลอดจนจัดการศึกษาเป็นสาขาวิชา (วิชาเอก วิชาโท) ได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน มคอ.1 ตามบริบทและศักยภาพของสถาบัน” (MoE, 2019: 8) อาจกล่าวได้ว่า ตัวแสดงที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการครุศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการบริหารจัดการการครุศึกษาโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป แต่เรื่องของการครุศึกษาจะมีการขยายขอบเขตออกไปโดยรวมภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และสังคมเข้าไว้ด้วย ทำให้แนวคิดทฤษฎีการครุศึกษาแนวสมัยใหม่ไม่เพียงพอต่อการอธิบายความเป็นไปในศาสตร์ครุศึกษาและการประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติในพื้นที่ทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสมอีกต่อไป

1.5 อุดมการณ์ว่าด้วยรัฐ (state)

แนวคิดเกี่ยวกับรัฐมิใช่สิ่งที่มีความเป็นหนึ่งเดียว แต่มีลักษณะเป็นเครือข่ายของการปฏิบัติและสถาบันที่แตกต่างกัน อำนาจไม่ได้มีที่มาจากแหล่งเดียวแต่มาจากชุดของกระบวนการและเทคนิควิธีที่หลากหลาย การบริหารจัดการการครุศึกษามีจุดเริ่มต้นในระดับจุลภาคซึ่งอำนาจเป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการในชีวิตประจำวัน อำนาจไม่ได้ถูกสร้างขึ้นโดยชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครองเท่านั้น หากแต่เป็นการใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วโดยการรับมาปรับปรุง พัฒนาและต่อยอดให้สอดคล้องกับเป้าหมายของตน ดังนั้นรัฐจึงเป็นโครงสร้างส่วนบน (superstructure) ในความสัมพันธ์ของชุดเครือข่ายอำนาจทั้งหมด ซึ่งเป็นสิ่งกำกับร่างกาย เพศวิถี ครอบครัว ความเป็นเครือญาติ เทคโนโลยี ความรู้ และเรื่องอื่น ๆ โดยรัฐและข้อห้ามต่าง ๆ ที่ออกโดยรัฐจะสามารถดำรงอยู่ได้ก็เฉพาะการที่อำนาจดังกล่าวมีรากฐานอยู่บนชุดของความสัมพันธ์ทางอำนาจที่หลากหลายไม่สิ้นสุดเท่านั้น

เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐจึงไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจในการบริหารจัดการที่เป็นหนึ่งเดียว แต่รัฐมีลักษณะเป็นเครือข่ายของสถาบันและกิจกรรมที่มีความแตกต่างหลากหลายมาเชื่อมโยงอยู่ด้วยกัน การใช้อำนาจรัฐไม่ได้มาจากแหล่งเดียว และการไหลของอำนาจไม่ได้เกิดขึ้นในทิศทางเดียวจากบนลงล่าง หรือจากผู้ปกครองสู่ประชาชนเพียงทิศทางเดียวอย่างที่มีการเชื่อกันมาแต่เดิม แต่อำนาจมีที่มาจากหลายแหล่งและมีลักษณะกระจายกระจายทุกทิศทาง โดยนัยนี้การใช้อำนาจจึงไม่ใช่เป็นการสร้างและผูกขาดโดยชนชั้นปกครองเพียงฝ่ายเดียว แต่การใช้อำนาจในรัฐเป็นการปะทะประสานระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายเข้ามาใช้อำนาจเพื่อเป้าหมายและผลประโยชน์ของกลุ่มตน

การบริหารจัดการการครุศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดการครุศึกษาเป็นแบบหลังสมัยใหม่ (postmodernism) และแบบหลังความเป็นรัฐชาติ (postnational) โดยเปลี่ยนจากการครุศึกษาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของรัฐหรือการสร้างพลเมืองภายในรัฐไปสู่การเน้นศักยภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้น และเปลี่ยนจากแนวคิดเรื่องอำนาจความเป็นไทยไปสู่การแสวงหาอุดมการณ์และสถาบันที่หลากหลาย โดย “รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงกับมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนาและการเมือง เพื่อสร้างศักยภาพของคนไทยให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมทั้งสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตลอดจนเป็นผู้ที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน เพื่อให้คนไทยเป็นบุคคลที่มีความพร้อมต่อการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21” (Ministry of Education, 2019)

นอกจากนั้น การครุศึกษามีลักษณะเป็นเครือข่ายของข้อตกลงที่สอดคล้องกับองค์กรระบบเปิด แทนที่จะเป็นการจำกัดขอบเขตอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยเฉพาะ และเน้นที่การทำงานเป็นทีม โดยมีเป้าหมายเพื่อลดโครงสร้างและการใช้อำนาจตามลำดับชั้น และแทนที่ด้วยโครงสร้างระดับจุลภาคที่หลากหลาย เนื่องจากไม่มี

สถาบันที่เป็นแกนกลาง จึงเน้นที่การจัดการบนพื้นฐานของความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และอุดมการณ์ โดยบัณฑิตครูควร “มีความรู้ เข้าใจชีวิต เข้าใจชุมชน เข้าใจโลกและการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถเผชิญและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียน” (Ministry of Education, 2019: 4)

2. พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยที่มีต่อสถานะของศาสตร์ครุศึกษาในปัจจุบัน

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562 ดังที่ปรากฏในผลการวิจัยข้างต้น ซึ่งประกอบด้วยอุดมการณ์หลัก 5 ด้าน ได้แก่ อุดมการณ์ว่าด้วยประสิทธิภาพ (efficiency) อุดมการณ์ว่าด้วยผลประโยชน์สาธารณะ (public interest) อุดมการณ์ว่าด้วยนโยบายสาธารณะ (public policy) อุดมการณ์การบริหารจัดการ (governance) และอุดมการณ์ว่าด้วยรัฐ (state) โดยที่อุดมการณ์หลักทั้ง 5 ด้านดำรงอยู่ภายใต้อุดมการณ์กระแสหลักทางสังคมและเศรษฐกิจการเมืองของรัฐสมัยใหม่ อุดมการณ์ดังกล่าวได้แก่ อนุรักษนิยมขวาใหม่ (the conservative new right) และการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

คำว่า “ขวาใหม่” (new right) เป็นคำเรียกความเคลื่อนไหวทางความคิดที่เกิดขึ้นในยุโรปตะวันตก (อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน) และสหรัฐอเมริกาในราวคริสต์ทศวรรษที่ 1970 พวกขวาใหม่มี 2 กระแส คือ เสรีนิยมขวาใหม่ (liberal new right) หรือเสรีนิยมใหม่ (neo-liberalism) และ อนุรักษนิยมขวาใหม่ (conservative new right) หรืออนุรักษนิยมใหม่ (neo-conservatism)

อนุรักษนิยมใหม่ หรืออนุรักษนิยมขวาใหม่ ชูคำขวัญที่ว่า “เศรษฐกิจเสรีกับรัฐเข้มแข็ง” (free economy and strong state) อนุรักษนิยมใหม่จึงมีความคล้ายคลึงกับอุดมการณ์เสรีนิยมทั่วไปและอนุรักษนิยมแนวเสรีภาพ (libertarian conservatism) ในแง่ที่ว่าต้องการให้ชีวิตทางเศรษฐกิจมีความเสรีหรือเป็นไปตามกลไกตลาด ทำงานได้อย่างเต็มที่ แต่ส่วนที่อนุรักษนิยมใหม่ต้องการแตกต่างออกไปคือ ต้องการให้รัฐมีบทบาทมากขึ้นหรือเข้มแข็งมากขึ้น ความต้องการที่ดูเหมือนจะขัดแย้งกันอยู่ในตัวคือ เศรษฐกิจเสรีในขณะที่รัฐมีความเข้มแข็งเป็นความลึกลับของอนุรักษนิยมขวาใหม่อย่างหนึ่งซึ่งหาทางออกที่เหมาะสมได้ค่อนข้างยาก

อนึ่ง พลัของอนุรักษนิยมขวาใหม่ส่งผลต่อแนวคิดของรัฐในการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งใช้ชื่อว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยเริ่มจากการเคลื่อนไหวจากรัฐบาลของนางแทตเชอร์ในประเทศสหราชอาณาจักร ที่ต้องการแก้ปัญหาความตกต่ำทางเศรษฐกิจ และต่อมาได้ขยายไปในประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ เช่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ความสำเร็จของการปฏิรูปการบริหารก่อให้เกิดการขยายผลไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

อนึ่ง อิทธิพลดังกล่าวส่งผลอย่างมหาศาลต่อการปฏิรูประบบราชการของรัฐไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา และยังส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองในระบบการศึกษาไทย ซึ่งดำรงอยู่ภายใต้ระบบราชการของรัฐไทย การจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นได้เสนอตัวแบบเชิงปทัสสถานที่เน้นหลักการบริหารจัดการการศึกษาแบบประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับ “ความเป็นพลเมือง” (citizenship) ที่มีทั้งสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนเรียกร้องให้ข้าราชการต้องรับใช้พลเมือง (Banchusuwan, 2016)

นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังให้ความสำคัญกับการตรวจสอบจากภาคพลเมืองด้วย ในแง่นี้กล่าว การจัดการศึกษาจึงไม่ใช่เรื่องของข้าราชการหรือของรัฐแต่ฝ่ายเดียวอีกต่อไป แต่เป็นการร่วมมือกันทั้งฝ่ายรัฐและพลเมือง

โดยให้คุณค่ากับสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค ความสามารถตรวจสอบได้ โดยทั้งหมดต่างล้วนเป็นคุณค่าหลักที่สำคัญของประชาธิปไตย โดยมุ่งเน้นการมองผลประโยชน์สาธารณะว่าเป็นผลจากการพูดคุยเกี่ยวกับคุณค่าที่มีร่วมกัน มองประชาชนว่าเป็นพลเมืองซึ่งมีทั้งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ นักบริหารหรือข้าราชการมีบทบาทรับใช้ประชาชน เพราะประชาชนคือเจ้าของประเทศตัวจริง

แนวคิดการจัดการการศึกษาที่กล่าวมานั้น นอกจากจะเป็นเรื่องของการพึ่งพากันระหว่างองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ แล้ว หากยังรวมไปถึงผู้เล่นหรือ ตัวแสดงอื่น ๆ (actors) นอกกระบวนการด้วย อันได้แก่ประชาชน พลเมือง เอกชน ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคหน่วยงานอาสาทั้งหมด แน่นนอนว่าการจัดการการศึกษาทำให้เส้นขีดแบ่งระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมกับรัฐมีความไม่ชัดเจน ปราศเลื่อนสมาชิกในเครือข่ายการจัดการการศึกษานี้มีการปะทะสังสรรค์ ต่อรอง และประสานผลประโยชน์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ทรัพยากรและเจรจาประนีประนอมเป้าหมายร่วมกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากการจัดการการศึกษาโดยภาครัฐในอดีตอย่างสิ้นเชิง สิ่งนี้เองที่ส่งผลให้สถานะของศาสตร์ครุศึกษาในปัจจุบันกลายเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่อุดมการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจการเมืองร่วมสมัยเกิดการปะทะ ประสาน และเจรจาต่อรองซึ่งกันและกันอย่างไม่รู้จักจบสิ้น ตลอดระยะเวลาหลังการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จวบจนถึงปัจจุบัน

บทสรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562 จะเห็นได้ว่า แม้ว่างานวิจัยครั้งนี้จะมุ่งศึกษาพื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยที่ได้ถูกผลิตสร้างอย่างเป็นทางการเพียงในช่วง 1 - 2 ปีที่ผ่านมา แต่พื้นฐานในเชิงอุดมการณ์กลับมีลักษณะของความเป็นประวัติศาสตร์ (historical) ภายใต้อุดมการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับบริบทของสังคมไทยในช่วงที่ตัวบทด้านนโยบายว่าด้วยการครุศึกษาได้ถูกผลิตสร้างขึ้นมาก่อนปี พ.ศ. 2561 - 2562 โดยเฉพาะนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พร้อมทั้งที่รัฐบาลไทยได้มีข้อตกลงกับธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) รวมถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศที่มีต่อโครงสร้างทางการศึกษา นโยบายการปฏิรูประบบราชการได้ส่งผลให้คณะครุศาสตร์ - ศึกษาศาสตร์ ซึ่งอยู่ในระบบราชการเกือบทั้งหมดต้องพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Chulavattanasol, 2000) ในเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การปฏิรูปวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานวิชาชีพ การปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562 ดำรงอยู่ภายใต้อุดมการณ์กระแสหลักทางสังคมและเศรษฐกิจการเมืองของรัฐสมัยใหม่ ได้แก่ อุดมการณ์อนุรักษนิยมขวาใหม่ และแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดังนั้น การปรากฏของอุดมการณ์เหล่านี้ในศาสตร์ครุศึกษาไทยเมื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิทยาประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ ได้สะท้อนให้เห็นถึงสัมพันธภาพอันแนบแน่นระหว่างตัวบทด้านนโยบายว่าด้วยการครุศึกษาของประเทศไทย ไม่ว่าจะในอดีตที่ผ่านมา ปัจจุบัน หรือที่จะเกิดขึ้นในอนาคตกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ ซึ่งมีนัยสำคัญต่อสถานะทางความรู้ของศาสตร์ครุศึกษาในปัจจุบัน ที่กลายเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่อุดมการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ

การเมืองร่วมสมัยกำลังขับเคลื่อนกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวิเคราะห์พื้นฐานเชิงอุดมการณ์ของการครุศึกษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562 จะมีส่วนทำให้ผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและแผนการปฏิรูปการครุศึกษา และศาสตร์การฝึกหัดครู (teacher education reform) ในสังคมไทยได้มีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานเชิงความคิด อุดมการณ์ และปรัชญาของการครุศึกษาในสถานการณ์ร่วมสมัย ด้วยการนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์ตัวบทเชิงนโยบายทางการศึกษาในเชิงวิพากษ์

2. การวิจัยด้านประวัติศาสตร์ความคิด - ปรัชญาพื้นฐานทางการศึกษามีส่วนช่วยให้ผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา มองเห็นรากฐานความเป็นมาในอดีต ซึ่งจะเป็นบทเรียนสำคัญที่จะนำไปสู่ทางเลือกที่เหมาะสมในการปฏิรูปการครุศึกษา ศาสตร์การฝึกหัดครู และการปฏิรูปการศึกษาในสังคมไทยต่อไป

References

- Banchusuwan, Paisarn. (2016). The Movement of Thoughts regarding Evolution from the Traditional Public Administration to Democratic Governance: An Analysis Example of Educational Problems in Thailand (การเคลื่อนตัวทางความคิดจากการบริหารรัฐกิจดั้งเดิมสู่การบริหารปกครองแบบประชาธิปไตย: ตัวอย่างบทวิเคราะห์ปัญหาด้านการศึกษาของประเทศไทย). **Journal of Public Administration and Politics**, 5(1): 1-41.
- Bonnycastle, S. (2007). **In Search of Authority: A Beginners' Introduction to Literary Theory**. Peterborough, Ontario: Broadview Press.
- Chotiudompan, Suradech. (2016). **The Theory of Western Literary Criticism in the 20th Century (ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ตะวันตกในศตวรรษที่ 20)**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chulavatnatol, Montri. (2000). **Policy Research Report on the Impacts of the National Education Act A.D. 1999, Government's Agreement with the Asian Development Bank, Bureaucratic Reform, and Demographic Changes of the Country on Education and the Roles of the Faculty of Education on Learning and Teaching Profession Reform (รายงานการวิจัยเชิงนโยบายเรื่อง ผลกระทบจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ข้อตกลงของรัฐบาลกับธนาคารพัฒนาเอเซีย นโยบายการปฏิรูประบบราชการ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรของประเทศที่มีต่อการศึกษา และบทบาทของคณะครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ในการปฏิรูปการเรียนรู้และปฏิรูปวิชาชีพครู)**. Bangkok: Office of the National Education Commission.
- Dechakupt, Pimpan, & Kaengkan, Porntip. (2008). **The Teachers' Competencies and Guidelines for Developing Teachers in the Changing Society (สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง)**. Bangkok: Office of the Education Council, Ministry of Education.
- Diowvilai, Duangchan. (1989). **An Analysis of Thai Teacher Education Curriculum A.D. 1892 - 1987 (การวิเคราะห์หลักสูตรการครุศึกษาไทย พุทธศักราช 2435 - 2530)**. Doctoral Dissertation, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Douglas, B., & Moustakas, C. (1984). **Heuristic Inquiry: The Internal Search to Know**. Detroit, Michigan: Center for Humanistic Studies.
- Eagleton, T. (1983). **Literary Theory: An Introduction**. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Gallagher, C., & Greenblatt, S. (2000). **Practicing New Historicism**. Chicago, Illinois: The University of Chicago Press.
- Jatuporn, Omsin. (2019). The Identity Politics of Teacher Education: Challenging the Unmodern Methodological Conceptualization (การเมืองเรื่องอัตลักษณ์ของศาสตร์ครุศึกษา: การท้าทายวิธีคิดวิทยาที่ (ไม่) เป็นสมัยใหม่. In **The 13th National Conference of the Thai Humanities Forum on New Regionalism and Localism in the Borderless World**, pp. 561-574. Mahasarakham: Mahasarakham University.

- Khurusapha. (2019). **Khurusapha's Teaching Professional Standards A.D. 2019** (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2562). Bangkok: Khurusapha.
- Kijtorntam, Wichuda, Anthiwarothai, Porntip, Kieoko, Sasitorn, & Yaemtim, Waraporn. (2011). **The Analysis of the Past, Present and Future Opportunities for Teacher Preparation in Thailand** (การศึกษาวิเคราะห์อดีต ปัจจุบัน และโอกาส/ความหวังในอนาคตของการผลิตครูในประเทศไทย). Bangkok: Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University.
- Ministry of Education. (2019). **The Qualification Framework for Bachelor's Degree in Education (4 years program) A.D. 2019** (มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562). Bangkok: Ministry of Education.
- Office of the Education Council. (2011). **Reform Strategies and Schemes for the Nation's Teacher Education System** (ยุทธศาสตร์และมาตรการการปฏิรูประบบครุศึกษาของประเทศ). Bangkok: Office of the Education Council.
- _____. (2015). **Report on the State of Teacher Preparation and Development in Thailand** (รายงานผลการศึกษสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย). Bangkok: Office of the Education Council.
- _____. (2017). **The National Scheme of Education A.D. 2017 - 2036** (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579). Bangkok: Office of the Education Council.
- Office of the Higher Education Commission. (2019). **Thai Qualifications Framework for Higher Education** (กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา). Bangkok: Office of the Higher Education Commission.
- Phethchuai, Sakchai. (2015). **Scenario of Teacher Preparation of Higher Education Institutions in Thailand** (อนาคตภาพการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาไทย). Doctoral Dissertation, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Pitayanuwat, Somwang, et al. (2012). **The Research and Development for Enhancing Teacher Education Institutions toward the Educational Excellence: Framework for Quality Clustering of Teacher Education Institutes in Thailand** (การวิจัยพัฒนาเพื่อส่งเสริมสถาบันผลิตครูสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ: กรอบการจัดกลุ่มคุณภาพสถาบันผลิตครูสำหรับประเทศไทย). Bangkok: Office of the Education Council.
- Prachyapruit, Apipa. (2017). Development of Teacher Preparation Model to Serve Education 4.0 (การพัฒนารูปแบบการผลิตครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0). **Romphruek Journal**, 35(3): 101-136.
- Prokekaew, Jareeratana. (1986). **An Analysis of Teacher Education Research in Thailand** (การวิเคราะห์งานวิจัยด้านครุศึกษาในประเทศไทย). Master's dissertation. Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.

- Rukspollmuang, Chanita, et al. (2016). **The Study of State and Problems of Production, Recruitment, and Professional Development of Thai Basic Education Teachers related to Future Needs** (การศึกษาสภาพและปัญหาการผลิต การใช้ และการพัฒนาครูการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Samuttai, Ruetinan, et al. (2013). **The Pilot Study of Development of Teacher Education Curriculum for the 21st Century** (การวิจัยนำร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21). Chiang Mai: Faculty of Education, Chiang Mai University.
- Sinlarat, Paitoon. (2017). **Teacher Education and the Development of Teaching Profession** (ครูศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครู). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Siribanpitak, Pruet, et al. (2018). **Development of the Mechanism Driving the Production and Development System of High Competence Teachers for Thailand 4.0** (การพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0). Bangkok: Prinkwhan Graphics.